

БЪЛГАРСКАТА

ИКОНОМИКА

МЕСЕЧЕН ОБЗОР

Използвани са данни към 19 октомври 2022 г.

Брутен вътрешен продукт – ревизирани данни

На 19.10.2022 г. Националният статистически институт публикува ревизирани статистически редове от данни по Националните сметки. Съгласно тях, номиналната стойност на БВП за 2020 и 2021 г. бе повишена, като за 2021 г. повишението бе с 6.3 млрд. лв. Спадът на БВП за 2020 г. бе ревизиран от 4.4% на 4%, а реалният растеж за 2021 г. бе съществено завишен – от 4.2% на 7.6%. За първото полугодие на 2022 г. реалният растеж на БВП възлезе на 4.1%, при 4.5% преди ревизията.

Краткосрочна бизнес статистика

През август растежът на краткосрочните индикатори се ускори. Промисленото производство нарасна с 18.4%, като ускорението се дължеше на преработващата промишленост и по-конкретно на производството на метални изделия и хранителни продукти. Растежът на оборота в промишлеността бе 92.2%, а по-отчетливо ускорение имаше при оборота на вътрешния пазар, чийто растеж достигна 112.6%. Той бе движен

от енергийните, хранителните продукти и металите. Индексът на строителната продукция се повиши с 3.9% основно заради сградното строителство. При оборота в търговията на дребно бе отчетен растеж от 2.1%.

През септември спадът на показателя за доверието на потребителите продължи, докато бизнес климатът се подобри. Оценките за текущото бизнес състояние на предприятията в услугите и търговията на дребно бяха благоприятни. В същото време се влошиха очакванията за производството в промишлеността и за строителната активност през следващите три месеца. Потребителското доверие се понижи с 2.4 пункта поради влошаване на очакванията за финансовото състояние на домакинствата и за икономическата ситуация в страната.

Пазар на труда

Броят на регистрираните безработни към края на септември намаля до 138 380 души, което бе най-ниската стойност на показателя за последните тридесет години. През летните месеци на годината стойността на показателя се стабилизира и вече не бе наб-

людаван низходящият тренд от началото на 2021 г. Недостигът на квалифицирана работна сила продължи да бъде сред основните пречки за развитие на бизнеса, като вероятно нуждите от допълнителна заетост ще бъдат задоволявани чрез лица, които понастоящем са извън работната сила. Очаква се тенденцията в динамиката на регистрираните безработни да се пречупи през последните три месеца на годината и те да започнат да се увеличават.

Инфлация

Инфлацията през септември спрямо предходния месец бе 0.7% според ХИПЦ. С водещ принос бе продължаващото поскъпване на храните (2%). В групата на енергийните стоки бе отчетено средно поскъпване от 1%, след като повишението в административните цени на природния газ с 16.7% спрямо август, както и на твърдите горива с 11.7%, до голяма степен бе компенсирано от спад за трети пореден месец при цените на транспортните горива – с 5.1%. Цените на неенергийните промишлени стоки също се повишиха средно с 1%. Единствено при цените в сферата на услугите бе отчетено пони-

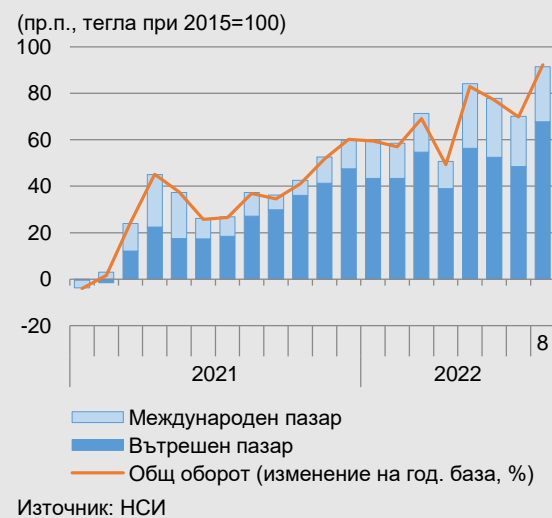
жение от 0.9% спрямо предходния месец, което се дължеше на поевтиняване най-вече на услугите по настаняване и пакетни почивки след края на активния летен сезон. В същото време общественото хранене продължи да отчита повишение в цените – с 1.6%.

Годишният темп на инфлацията продължи да се ускорява до 15.6% през септември. Храните запазиха водещия си принос, следвани от енергийните стоки, като заедно продължават да формират около 2/3 от повишението на общия индекс спрямо същия месец на 2021 г. Базисната инфлация се повиши до 12.7% на годишна база, като най-съществено ускорение имаше при международните полети, както и при облекло и обувки и фармацевтични продукти.

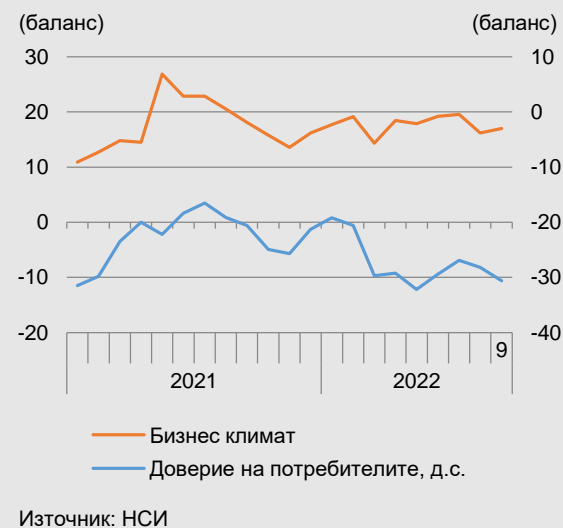
Външен сектор

Балансът по текущата сметка остана положителен през юли, като натрупаният от началото на годината излишък се повиши до 1% от прогнозния БВП. При търговията със стоки се запазиха двуцифрени темпове на растеж, повлияни от нарастващите цени. През юли увеличението на износа с 40.5% на годишна база отново беше изпреварено

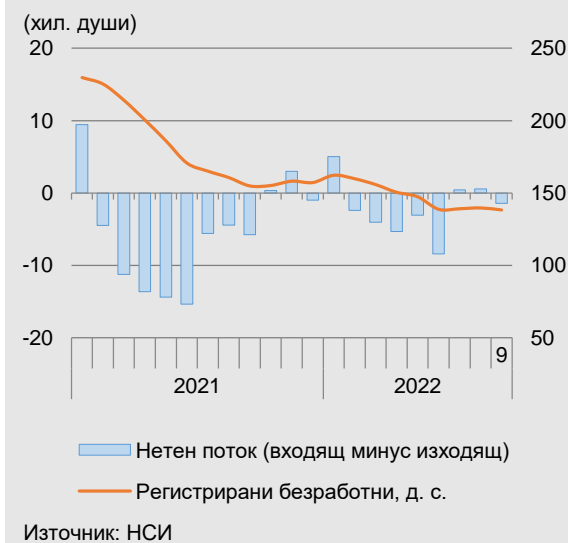
Граф. 1 Приноси към оборота в промишлеността

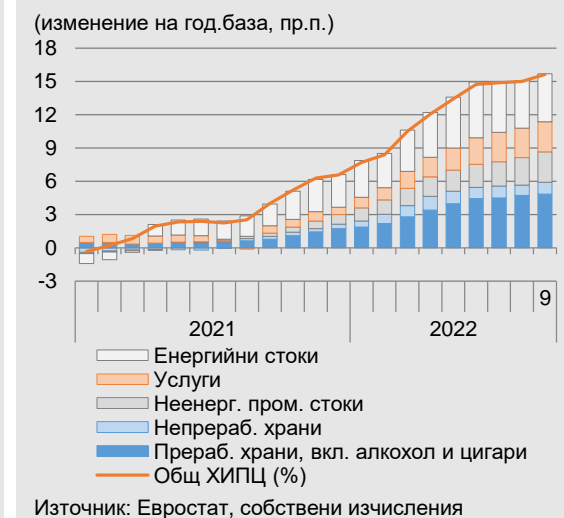
Граф. 2 Бизнес климат и доверие на потребителите

Граф. 3 Нетен поток и брой безработни

Граф. 4 Приноси по основни компоненти на ХИПЦ

от това на вноса с 55.1%, което допринесе за разширяване на търговския дефицит както за месеца, така и за годината. От друга страна, продължаващото възстановяване на приходите от пътувания на чужденци в страната подкрепи по-високия излишък при *услугите*. Балансът на *първичния доход* също се подобри спрямо година по-рано, тъй като отчетените плащания към инвеститори-нерезиденти все още са под миналогодишните. Излишъкът по *вторичен доход* също нарасна през месеца, както и за периода от началото на годината. Динамиката бе предопределена от по-високите входящи трансфери от чуждестранни институции.

Брутният външен дълг достигна 50.9% от прогнозния БВП, като най-голям дял представляваха задълженията, свързани с ПЧИ, и дългът на частния нефинансов сектор. Краткосрочният дълг по остатъчен матурирест бе 40.4% от общия.

Финансов сектор

Кредитът за частния сектор продължи възходящата си тенденция през август и се увеличи с 13.9% на годишна база, при ръст от 13% в края на предходния месец. Основен принос за това имаха кредитите за домакинствата, които постигнаха растеж от 15.1% спрямо 14.9% в края на юли. Потребителските кредити ускориха годишния си темп на нарастване до 13.5%. Същевременно, въпреки лекото си забавяне (до 18% при 18.2% в края на юли), жилищните кредити имаха най-голямо увеличение в абсолютно изражение,

подкрепени от рекордно ниските лихвени проценти по кредити и депозити, заедно с двуцифрен темп на инфлация и нарастващи цени на жилища. Кредитите за нефинансовите предприятия също имаха значителен принос, нараствайки с 12.1% годишно срещу 11% месец по-рано. Този път средносрочните кредити (с матурирест от 1 до 5 години) бяха водещи с ръст от 14.4%, следвани от овърдрафта, чийто темп се ускори до 26% на годишна база.

Среднопретегленият лихвен процент по кредитите за нефинансовите предприятия се понижи с 16 б.т. през август и достигна 2.30% – много близо до постигнатия през април минимум. Средният процент по жилищни кредити остана без промяна за трети пореден месец на най-ниската си историческа стойност от 2.51%. Единствено цената на потребителските кредити се повиши – с 10 б.т. до 8.22%. Среднопретегленият лихвен процент по срочни депозити достигна 0.63% през август. Това е най-високата му стойност от май 2016 г., след като лихвените проценти във всички валути за НФП и домакинства се увеличиха. Най-значимо нарастване имаше при лихвения процент по депозити за НФП в щатски долари, чийто дял в новоприетите депозити за месеца беше 58%.

През второто тримесечие на 2022 г. поскъпването на жилищата в страната се ускори до 14.6% спрямо същия период на 2021 г., което е и най-високият растеж на показателя от 2009 г. насам. Сред шестте града с население над 120 хил. д., най-същест-

вено ускорение на индекса за второ поредно тримесечие бе отчетено в Русе с ръст от 23.3% на годишна база. След него се нареди София-град, където жилищата поскъпнаха със 17.3% спрямо същия период на 2021 г. Нарастването на разходите в строителството за същия период отчитат съществено ускорение до 56.7%, което се дължи най-вече на поскъпване на строителните материали, отколкото на разходите за труд. По данни от Агенция по вписванията, от началото на текущата година ръстът на сделките с недвижими имоти съществено се забави, а през третото тримесечие дори бе отчетен спад от 7.2% на годишна база (при 30.1% нарастване за страната средно за 2021 г.). Понижение бе отчетено и в шестте най-големи града, като за София то възлезе на 15.2%. При ипотеките тенденцията бе сходна, като понижението през третото тримесечие възлезе на 2.4% средно за страната, докато в София бе отчетено минимално нарастване с 1.5%. На фона на по-малкия брой сделки и ипотеките, средномесечните обеми новоотпуснати жилищни кредити остават сравними с тези от второто тримесечие и много високи в исторически план, което в най-голяма степен може да се отдаде на ръста на цените. Ако тенденцията за спад на сделките продължи и през четвъртото тримесечие, може да се очаква период на охлаждане на пазара. Доколкото все още не се наблюдава повишение на лихвените проценти, водещ фактор за понижаване на търсенето би било достигнатото високо ниво на цените, което вече кара купувачите да преосмислят намеренията си за покупка.

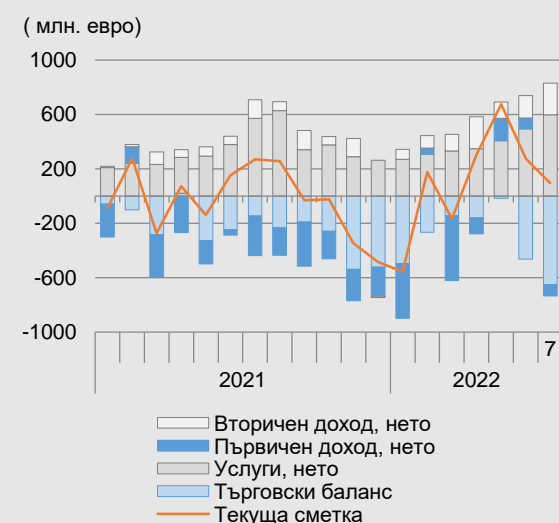
Фискален сектор

Към края на август излишъкът по Консолидираната фискална програма нарасна до 1.1% от прогнозния БВП. Общите бюджетни постъпления се повишиха със 17.4% на годишна база, като водещ принос имаха данъчните приходи с ръст от 14.8%. Повече от половината увеличение на последните се дължеше на по-високите приходи от косвени данъци и по-точно на ДДС принос. При приходите от преки данъци и социалноосигурителни вноски също бе отчетен двуцифрен темп на нарастване и сходни приноси към по-високите данъчни постъпления. През юли по бюджета на Фонд „Сигурност на електроенергийната система“ започнаха да постъпват вноски от публичните предприятия от сектор „Енергетика“, от които като субсидии бяха изплатени компенсации на небитовите крайни клиенти на електрическа енергия. Вноските се отразиха в по-високи неданъчни приходи с 31.4% на годишна база.

Към края на август общите бюджетни разходи нараснаха с 15.3% на годишна база, поради по-високите субсидии за нефинансовия частен сектор и разходите за социално осигуряване, свързани съответно с увеличението на пенсионните плащания и мерките за подкрепа в отговор на високите цени на електроенергията и газа.

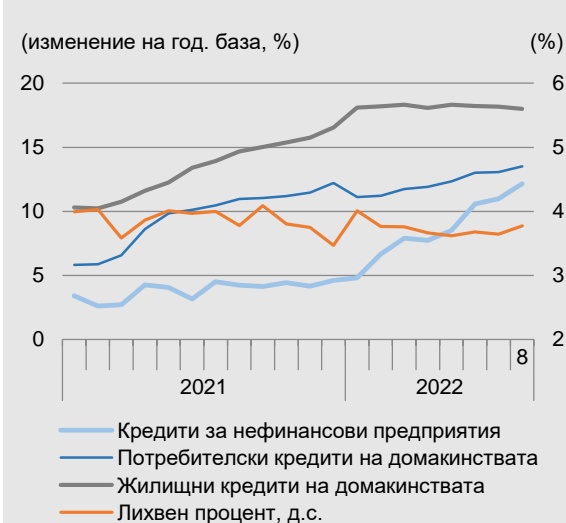
Общият държавен дълг, в т.ч. гарантираният дълг, достигна 20.6% от прогнозния БВП, като вътрешният дълг представляваше 6.6% от БВП, а външният – 14%.

Граф. 5 Текуща сметка по компоненти

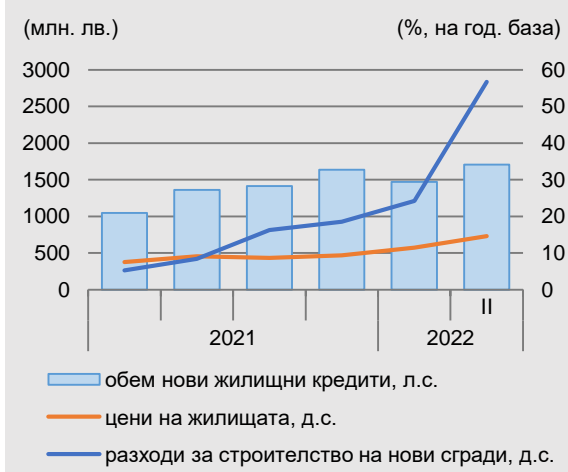
Източник: БНБ

Граф. 6 Кредит към частния сектор

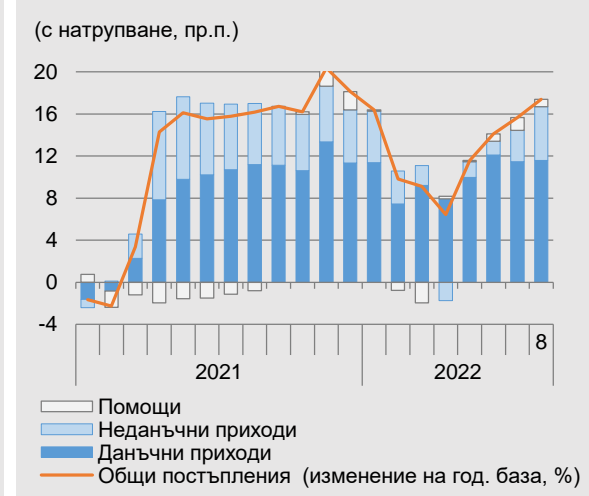
Източник: БНБ

Граф. 7 Индекс на цените на жилищата, разходи в строителството и обем на жилищните кредити

Източник: БНБ, Евростат

Граф. 8 Приноси към общите приходи и помощи

Източник: МФ

